

ELEKTRONİK DEVLET
E-TÜRKİYE VE KURUMSAL DÖNÜŞÜM

www.turkiye.gov.tr

Doç. Dr. Murat ERDAL

- Murat Erdal, **Elektronik Devlet; E-Türkiye ve Kurumsal Dönüşüm**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2004.

ÖNSÖZ

Türkiye, vatandaşına kaliteli bir yaşam sağlayan ileri ülkeler arasında yerini almak istiyorsa bilişim teknolojilerinin yarattığı devrimin nimetlerinden yararlanmak zorundadır. Bu teknolojilerin günlük yaşama nasıl gireceği konusundaki politikaların oluşturulmasında; uygulama becerilerinin yaygınlaştırılmasında en önemli rol devlete düşmektedir. Bu hızlı değişim mikro bazda işletme yönetimlerinin niteliğini değiştirdiği gibi makro bazda da devlet yönetiminin niteliğini değiştirmektedir.

Baş etmek zorunda olduğu riskleri gün geçtikçe artan dünyada, bilgi akışı sınır tanımaksızın ülkeden ülkeye saniyeler içerisinde akmakta, en ücra köylerde bile yaşayanlar televizyonlar sayesinde dünyanın öbür ucunda olup bitenleri takip etmektedirler. Bilgiler herkesçe anında paylaşılabilir durumdayken, aynı zamanda geometrik bir hızla miktarca da artmaktadır. Öte yandan mevcut bilgiler bir o kadar hızla eskimekte ve geçerliliklerini yitirmektedir.

Bu bilgi patlamasında amaca uygun bilginin zamanında bulunması, diğer bilgilerle entegre edilmesi; bunların ışığında olayların analizinin yapılması ve doğru yönetimin gerçekleştirilmesi elzemdir. Elbette ki böylesine hızlı ve karmaşık süreç, daha önceleri hiç konu olmayan bir çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sorunların başında yeni teknolojilerin gerektirdiği niteliklere uygun eğitim verebilmek, bu teknolojilerin alt yapısını sağlayacak finansman güçlükleri, sanal ortamın yarattığı yasal düzenlemelerdeki eksiklikler ve güvenlik problemleri gelmektedir. Şeffaf ve hizmet odaklı bir yönetim anlayışında olan devletin, bu saydığımız sorunlara eklenen ve özellikleri her gün değişen nice soruna çözüm bulması gerekmektedir.

Arkadaşımız Doç. Dr. Murat Erdal kamu yönetiminde teknolojinin etkilerini ve bilgi yönetimini, elektronik ortamda devlet – vatandaş – işletme ilişkiler ağını ve kamu yönetim birimlerinin internet üzerindeki hizmet kapsamını yıllardan beri incelemektedir. Bu konu 1999 yılında Fakültemiz Kamu Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans programlarında E-Devlet dersi başlığı altında ele alınmış, gördüğü ilgi üzerine ertesi yıl aynı bölümün Lisans programında da seçimlik ders olarak eklenmiştir.

Dr. Erdal birikimlerini bu kitapta toplayarak, kendi alanındaki ilklerden birisini oluşturmuştur. Altı bölümden oluşan bu kitabın ilk bölümünde elektronik devlet kavramı ve temel yapı taşları incelenmiş, ikinci bölümde e-belediye ve yerel yönetimlerdeki bilişim teknolojileri anlatılmıştır. Üçüncü bölümde internette siyaset, e-demokrasi ve e-yönetişim konuları tartışılmıştır. Dördüncü ve beşinci bölümler bilişim suçları, ahlaki sorunlar ve ulusal güvenlik konularına ayrılmıştır. Altıncı bölümde, e-Türkiye projesi başlığında ise ülkemizde bilişim teknolojilerinin kamudaki uygulamaları ele alınmıştır.

Bu alandaki yazılı literatüre önemli katkı sağlayan bu kitabı, büyük emekle hazırlayan Doç. Dr. Murat Erdal'ı kutlar; söz konusu eserin ilgililere faydalı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Feryal Orhon BASIK
İstanbul Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı

SUNUŞ

Gündelik hayatın hemen her boyutunda karşımıza çıkan yoğun teknoloji kullanımı, kendisini kamu kurum ve kuruluşlarında da göstermektedir. Kısaca, vatandaş, işletme ve kamu arasındaki etkileşimlerin bilgi ve iletişim teknolojileriyle sağlanması olarak adlandırılan elektronik devlet kavramı, aslında, bir “e-yaşam” ve bir “e-kültür” projesidir.

Ülkemizde, kamu kurum ve kuruluşlarında, tabandan en üst kademeye doğru bir bilişim kültürü olgusunun yerleşmesi açısından e-devlet alanında yayınlanan her türlü çalışmaya olan ihtiyaç artmaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle, “**Elektronik Devlet; E-Türkiye ve Kurumsal Dönüşüm**” başlıklı bu kitap ortaya çıktı. Kitabın amacı, elektronik devletin bugün ve gelecekte oynayacağı rolün ortaya konması ve adı geçen kavramlar ile temel alt yapı bileşenlerinin tanıtılmasıdır.

Elektronik devlet olgusu, multi-disipliner bir olgu olup, teknoloji ağırlıklı konular kadar kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, hukuk ve işletmecilik tarafları da bulunmaktadır. Rahat okunabilmesi açısından kitabın bazı bölümlerinde; gazete, web site haberleri ve örnek olaylara sıklıkla yer verilerek, okuyucuların teorik bilgilerin yanında pratik güncel hayatta yaşanmış olaylara da tanıklık etmesine özen gösterildi. Elektronik devlet alanında bir başlangıç kitabı olarak gördüğüm bu çalışmanın ilgili taraflara yararlı olmasını temenni eder okuyucuların eleştirilerini beklerim.

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Bilgi İşlem Dairesi, Türkiye Bilişim Derneği, İnternet ve Hukuk Platformu’na göstermiş oldukları ilgi ve destekten dolayı teşekkür ederim.

Türkiye’de “Elektronik Devlet” derslerinin ilk defa yüksek lisans ve lisans düzeylerinde açılması konusunda bana her türlü desteği veren hocam Sayın Prof. Dr. Feryal Orhon BASIK’a şükranlarımı sunarım. Kendisi de bir akademisyen olan eşim Sedef’e göstermiş olduğu sevgi, saygı ve hoşgöründen dolayı teşekkür ederim.

Doç. Dr. Murat ERDAL
İstanbul Üniversitesi
merdal@istanbul.edu.tr

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

ÖNSÖZ

BÖLÜM-I ELEKTRONİK DEVLET ve TEMEL YAPITAŞLARI

- 1.1. Elektronik Devlet Kavramı
- 1.2. Elektronik Devlet Temel Etkileşim Alanları
 - 1.2.1. Elektronik Ortamda Devlet ve Vatandaş Arası (G2C) İlişkiler
 - 1.2.2. Elektronik Ortamda Devlet ve İşletme Arası (G2B) İlişkiler
 - 1.2.3. Elektronik Ortamda Kamu Kurumları Arasındaki (G2G) İlişkiler
 - 1.2.4. Elektronik Ortamda Devlet ve Çalışanlar Arasındaki (G2E) İlişkiler
- 1.3. Elektronik Devlet Yapısının İşleyişi
- 1.4. E-Devlet Gelişim Aşamaları
- 1.5. E-Devlet Portalı Kavramı
- 1.6. E-Devlet Modeli ve Temel Bileşenleri
- 1.7. Kamu Yönetiminde E-Kültür
- 1.8. Bilgi Çağı Gelişim Göstergeleri ve Sayısal Uçurum Kavramı

BÖLÜM-II E-BELEDİYE VE YEREL YÖNETİMLERDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI

- 2.1. Elektronik Belediye Kavramı
- 2.2. Yerel Yönetimlerde Bilişim Teknolojileri ve
İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İ.B.B.) Uygulaması
 - 2.2.1. İstanbul Büyükşehir Belediyesinde E-Belediye Çalışmaları
 - 2.2.2. İstanbul Büyükşehir Belediyesi İnternet Web Sitesi

BÖLÜM-III İNTERNETTE SİYASET, E-DEMOKRASİ VE E-YÖNETİŞİM

- 3.1. İnternette Siyaset ve Küresel-Yerel Etkileşimi
- 3.2. İnternet Üzerinde Kamuoyu Oluşturma Çabaları ve Kampanya Türleri
- 3.3. E-Demokrasi ve E-Yönetişim

BÖLÜM-IV BİLİŞİM SUÇLARI VE İNTERNETTE AHLAKİ SORUNLAR

- 4.1. Bilişim Suçu Kavramı ve Sınıflandırılması
- 4.2. İnternette Ahlaki Sorunlar
 - 4.2.1. Kişisel / Kurumsal Bilgi ve Belgelere İzinsiz Erişim Sağlama
 - 4.2.2. İnternetin Sosyal, Psikolojik ve Kültürel Etkileri
 - 4.2.3. İşletme-Pazarlama Uygulamaları

BÖLÜM-V TEKNOLOJİ VE ULUSAL GÜVENLİK

- 5.1. Ulusal Güvenlik Kavramı
- 5.2. Tekno-Güvenlik Kavramı ve Temel Problem Türleri
 - 5.2.1. Çevre Tabanlı Tekno-Güvenlik Problemleri
 - 5.2.2. Bilgi Tabanlı Tekno-Güvenlik Problemleri
 - 5.2.3. Askeri Tabanlı Tekno-Güvenlik Problemleri
- 5.3. Savunma Sanayii ve Teknolojik Yapı
- 5.4. İkinci El Teknolojilerin Satışı ve Türkiye Açısından Değerlendirme

BÖLÜM-VI E-TÜRKİYE PROJESİ VE UYGULAMALAR

Başbakanlık
Maliye Bakanlığı
Dışişleri Bakanlığı
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Milli Eğitim Bakanlığı

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
Gümrük Müsteşarlığı
İstanbul Valiliği
Emniyet Genel Müdürlüğü
Bağ-Kur Genel Müdürlüğü
Sosyal Sigortalar Kurumu
Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi-Mernis Projesi
Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

EKLER:

- Ek 1:** E-Dönüşüm Türkiye Projesi ve Eylem Planları
Ek 2: E-Avrupa + Eylem Planı
Ek 3: Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi
Ek 4: Türkiye Bilişim Suçları İstatistikleri
Ek 5: Elektronik İmza Kanunu
Ek 6: Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Bilgilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik
Ek 7: Geleceğin Kamu Yöneticilerinin Eğitiminde E-Devlet
Ek 8: İnternet Üzerinde Araştırma Rehberi

KAYNAKLAR